

Odjel za sociologiju Sveučilišta u Zadru

Izvješće Povjerenstva za unutarnju prosudbu sustava
osiguravanje kvalitete za razdoblje 2011. – 2013.

Zadar, rujan 2013. godine

Povjerenstvo za unutarnju prosudbu sustava za osiguravanje kvalitete u sastavu:
mr. sc. Mirko Petrić, v. pred.
dr. sc. Valerija Barada, v. asist.
Antonija Anić, dipl. oec.

Vijeću Odjela za sociologiju

Temeljem odluke Stručnog vijeća Odjela za sociologiju, održanog na Semestralnom evaluacijskom sastanku 19. lipnja 2013. Povjerenstvo za unutarnju prosudbu sustava osiguravanja kvalitete Odjela za sociologiju Sveučilišta u Zadru u sastavu mr. sc. Mirko Petrić, dr. sc. Valerija Barada, te Antonija Anić, dipl. oec., izradilo je izvješće o funkcioniranju i unaprjeđenju sustava osiguravanja kvalitete.

SADRŽAJ IZVJEŠĆA:

1. Uvod
2. Postupak unutarnje prosudbe
3. Analiza sustava za osiguravanje kvalitete Odjela za sociologiju
 - 3.1. Aktivnosti članova/ca Odjela izravno povezane s unaprjeđenjem sustava osiguravanja kvalitete
4. Rezultati unutarnje prosudbe sustava osiguravanja kvalitete (prema ESG-u)
 - 4.1. Politika kvalitete i postupci za osiguravanje kvalitete
 - 4.2. Odobravanje, praćenje i periodična revizija programa i diploma
 - 4.3. Ocjenjivanje studenata
 - 4.4. Osiguravanje kvalitete nastavnog osoblja i njegova interakcija i utjecaj na društvo znanja te doprinos regionalnom razvoju
 - 4.5. Resursi za učenje i potporu studentima i studenticama
 - 4.6. Važnost i pristup informacijama sustava osiguravanja kvalitete
 - 4.7. Javno informiranje
5. Ocjena sustava osiguravanja kvalitete i preporuke za poboljšanje
 - 5.1. Preporuke za poboljšanje

1. Uvod

Odjel za sociologiju započeo je sa sustavnim uvođenjem, praćenjem te unaprjeđivanjem sustava osiguravanja kvalitete od samog početka uvođenja bolonjskog sustava u visoko obrazovanje u RH, odnosno istodobno s upisivanjem prve generacije studenata/ica u skladu s reformiranim studijskim programima (2005./2006. godine). Takvu - samoiniciranu - namjeru Uprave Odjela za sociologiju prihvatili su svi članovi/ce Odjela, koji su se kontinuirano educirali o sustavu unaprjeđenja kvalitete na raznim dodatnim seminarima i radionicama te stečene spoznaje diseminirali kolegama i kolegicama. Na taj je način ostvarena temeljna upoznatost s važnošću te elementima sustava osiguravanja kvalitete, tako da je Odjel samostalno i samoinicirano bio pripremljen za sve korake kasnijeg institucionalnog uvođenja sustava osiguravanja kvalitete.

Štoviše, može se opravdano ustvrditi da je Odjel za sociologiju uvelike pridonio procesu uvođenja aktualnih standarda osiguravanja kvalitete na Sveučilište u Zadru. Od 2006. do 2010. Odjel za sociologiju organizirao je, naime, ukupno 26 predavanja u okviru ciklusa „Bologna na sociologiji“, koja su bila posvećena upoznavanju nastavnika/ca s temama i najnovijim trendovima u Bolonjskom procesu, a koja su bila otvorena svim zainteresiranim djelatnicima/ama Sveučilišta u Zadru.

Nadalje, Pročelnica Odjela za sociologiju, prof. dr. sc. Inga Tomić-Koludrović bila je članica dvaju saziva Sveučilišnih povjerenstava za osiguravanje kvalitete (2005.-2008.), te predsjednica tog Povjerenstva od 2008. do 2010., kao i članica Povjerenstva za primjenu ECTS-a i akademsko priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija (2008.-2012), te članica Radne grupe za izradu Priručnika kvalitete Sveučilišta u Zadru (2011—2012.). Prof. dr. sc. Tomić-Koludrović je također prošla potrebnu izobrazbu za „auditore“ i nacionalna je evaluatorica za vanjsku periodičnu prosudbu sustava osiguravanja kvalitete.

Viši predavač na Odjelu za sociologiju, mr. sc. Mirko Petrić bio je također član dvaju saziva Sveučilišnih povjerenstava za osiguravanje kvalitete (2007.-2010.). Prof. dr. sc. Tomić-Koludrović bila je inicijatorica provedbe samoevaluacije nastavnika i nastavnica na Sveučilištu u Zadru 2008, a uz sudjelovanje mr.sc. Mirka Petrića i Valerije Barade, prof., organizirala je radionicu na temu namijenjenu pročelnicima/ama sveučilišnih odjela. Konačno, nastavnici/ce Odjela sudjelovali/e su, između 2005. i 2010., u ukupno 18 radionica posvećenih Bolonjskom procesu i osiguravanju kvalitete u zemlji i inozemstvu, te još 8 radionica (sve u inozemstvu), u okviru Tempus projekta „JOINSEE“ (između 2008. i 2010). Na stručnom usavršavanju na Sveučilištu u Grazu boravio je 2008. godine i tadašnji tajnik Odjela, Danijel Pavičić, dipl. oec.

S obzirom na ovakvu, samoiniciranu i sveobuhvatnu pripremu, sve procedure Odjelnog sustava osiguranja kvalitete usklađene s europskim, nacionalnim i sveučilišnim dokumentima, odnosno s *European Standards and Guidelines for Quality Assurance in European Higher Education Area* (ESG), *Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju* (6. travnja 2009. godine), *Odlukom Senata Sveučilišta o osnivanju Povjerenstva za unutarnju prosudbu sustava za osiguravanje kvalitete* (20. travnja 2009.), *Pravilnikom o sustavu osiguravanja kvalitete Sveučilišta u Zadru* (25. studenoga 2009.), *Pravilnikom MZOŠ-a* o sadržaju dopusnice, uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, izvođenje studijskog programa i reakreditacije visokih učilišta, koji u člancima 12, 13 i 14 govori o uvjetima za izvođenje sveučilišnog studijskog programa, te obvezama jedinice za unutarnji sustav osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete (9. veljače 2010.).

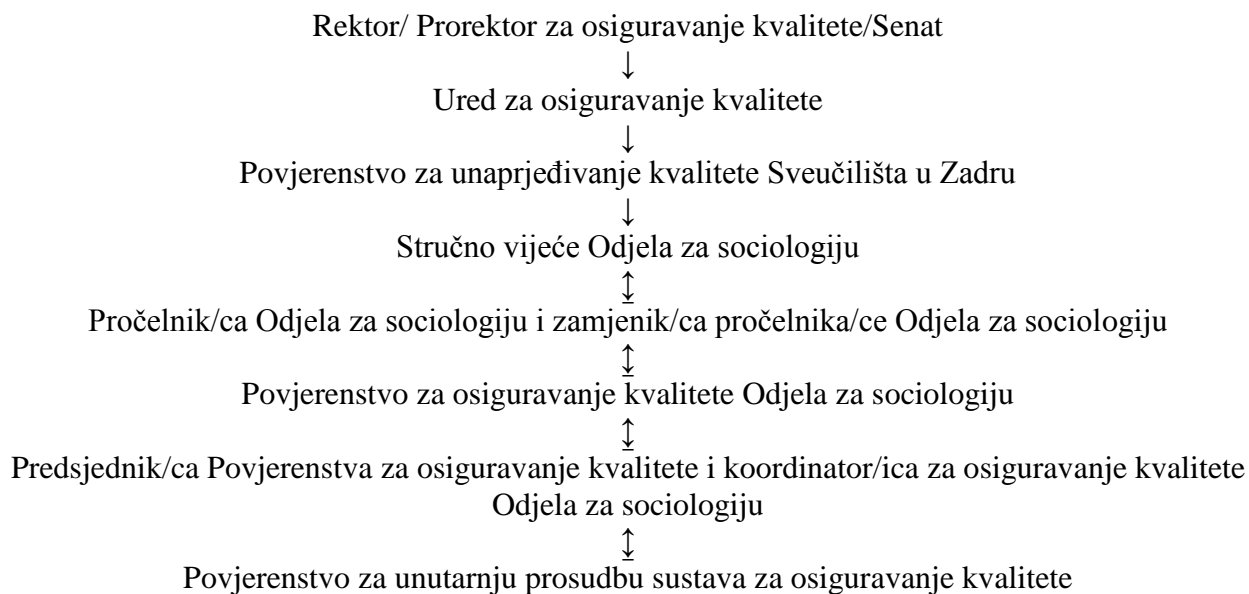
Cilj ove unutarnje prosudbe jest utvrditi razinu razvijenosti i provedbe svih donesenih dokumenata Sustava za osiguranje kvalitete na Odjelu za sociologiju, te primjene dodatnih mehanizama i postupaka unaprjeđivanja kvalitete predviđenih Sustavom.

2. Postupak unutarnje prosudbe

Povjerenstvo za unutarnju prosudbu sustava osiguranja kvalitete konzultiralo je prethodna izvješća i postupke prosudbe, te odlučilo slijediti prethodno utvrđene smjernice analize, uz dodatnu procjenu novozatečenih procesa i procedura. Svrha i cilj jest analizirati sve dokumente i aktivnosti koje se na Odjelu provode, te procijeniti resurse kojima raspolaže, kao i rizike s kojima se susreće. Izvješće donosi i preporuke i prijedloge za poboljšanje sustava.

3. Analiza sustava za osiguravanje kvalitete Odjela za sociologiju

Struktura sustava za osiguravanje kvalitete Odjela za sociologiju Sveučilišta u Zadru usklađena je s dokumentima navedenim u točki 1, pa funkcionira prema postavljenoj i utvrđenoj shemi:

Povjerenstvo za osiguravanje kvalitete djeluje u sastavu: dr. sc. Sven Marčelić, v. asist., izv. prof. dr. sc. Jadranka Čačić-Kumpes i Marina Debak, studentica. Predsjednica Povjerenstva za osiguravanje kvalitete je izv. prof. dr. sc. Jadranka Čačić-Kumpes, a Odjelni koordinator za osiguravanje kvalitete dr. sc. Sven Marčelić, v. asist.

Sustav osiguravanja kvalitete temelji se na i provodi se kroz:

- viziju, misiju i ciljeve Odjela za sociologiju;
- osobe i tijela odgovorna za provedbu pojedinih ciljeva i zadataka na Odjelu;
- terminske planove pojedinih aktivnosti;
- Politiku kvalitete Odjela za sociologiju;
- Strategiju Odjela za sociologiju;
- Pravilnik o sustavu osiguravanja kvalitete Odjela za sociologiju;
- Poslovnik Povjerenstva za osiguravanje kvalitete Odjela za sociologiju;
- Priručnik za osiguravanje kvalitete,

- Obrazac za mjerenje opterećenja,
- Pravilnik Odjela,
- Poslovnik Stručnog vijeća,
- Politiku prema akademskom nepoštenju Odjela za sociologiju,
- Evaluaciju rada nastavnika/ca na Sveučilišnoj razini,
- Dodatnu samostalnu evaluaciju kolegija koju individualno provode sami nastavnici/ce,
- Semestralne evaluacijske sastanke nastavnika/ca i studenata/ca.

3.1. Aktivnosti članova/ca Odjela izravno povezane s unaprjeđenjem sustava osiguranja kvalitete

Članovi/ce Povjerenstva za osiguravanje kvalitete (2011. – 2013.), kao i članovi/ce Odjela za sociologiju sudjelovali su u sljedećim djelatnostima:

- dr. sc. Sven Marčelić bio je predstavnik asistenata i asistentica Sveučilišta u Zadru u Povjerenstvu za osiguravanje kvalitete (21. srpnja 2010. – 23. veljače 2013.);
- dr. sc. Valerija Barada sudjelovala je na sastanku ECTS koordinatora/ica Sveučilišta koji je sazvaio prorektor Robert Bacalja 5. lipnja 2013.;
- dr. sc. Sven Marčelić sudjelovao je na sastanku ECTS koordinatora/ica Sveučilišta koji je sazvaio prorektor Robert Bacalja (5. 6. 2013.);
- održana su četiri Semestralna evaluacijska sastanka Odjela;
- tijekom proljeća 2013. godine usklađeni su ishodi učenja preddiplomskog, diplomskog dvopredmetnog i diplomskog jednopredmetnog studija, za potrebe izdavanja dopunske izjave o diplomi;
- na Semestralnom evaluacijskom sastanku u lipnju 2013. održana je radionica o ishodima učenja;
- priređeno je dvojezično izvješće o petogodišnjem radu (181 stranica teksta), u kojem su navedeni opći podaci o Odjelu za sociologiju (njegova povijest, vizija, misija i ciljevi, dokumenti i povjerenstva), a zatim i podaci o znanstvenom doprinosu Odjela, nastavnom doprinosu Odjela i studijskim programima, studentskim djelatnostima, predavanjima i skupovima na Odjelu za sociologiju, suradnji s civilnim društvom i lokalnom zajednicom;
- u procesu Unutarnjeg i Vanjskog vrednovanja sustava osiguranja kvalitete Sveučilišta u Zadru Odjel za sociologiju bio je odabran za evaluacijski posjet i kasnije je istaknut kao primjer dobre prakse u izvješću evaluatora namijenjenom Povjerenstvu za unutarnju prosudbu sustava osiguranja kvalitete Sveučilišta u Zadru;
- dobra praksa Odjela za sociologiju isticana je i u susretu s evaluatorima, tijekom posjeta povjerenstva za Vanjsku prosudbu sustava osiguranja kvalitete.

Posebno valja istaknuti da je 2011. godine tadašnja pročelnica Odjela prof. dr. sc. Inga Tomić-Koludrović, u suautorstvu s tadašnjom prorektoricom za znanost izv. prof. dr. sc. Anom Proroković, objavila knjigu *Bolonja u praksi: Doprinos razvoju sustava osiguranja kvalitete na Sveučilištu u Zadru*, u kojoj je temeljito prikazan i analiziran predmetni sustav. Rad tadašnje pročelnice Odjela za sociologiju na ovoj publikaciji potvrđuje usmjerenost Odjela na kontinuirano praćenje trendova i unaprjeđenje kvalitete nastave i znanstvene djelatnosti u skladu s njima, a valja ga shvatiti i kao još jedan doprinos Odjela unaprjeđenju sveučilišnog sustava osiguranja kvalitete.

4. Rezultati unutarnje prosudbe sustava osiguranja kvalitete (prema ESG-u)

4.1. Politika kvalitete i postupci za osiguranje kvalitete

Svi dokumenti Sustava osiguranja kvalitete navedeni su u točki 3. Svi dokumenti su javno dostupni na mrežnim stranicama Odjela. Uz to, glavni dionici sustava, odnosno studenti i studentice aktivno se potiču na upoznavanje i korištenje tih dokumenata i mehanizama.

U Strategiji Odjela za sociologiju u razdoblju 2009. - 2014. navedeni su dugoročni, srednjoročni i kratkoročni ciljevi. Temeljem tog dokumenta, pregledno se može reći sljedeće o ostvarivanju zadanih ciljeva (preuzeto sa stranica 7 i 8 navedenog dokumenta):

2.3. Kratkoročni ciljevi	Stanje
- Popisati mjere koje se provode u svrhu uspostavljanja sustava osiguranja kvalitete i dovršiti potrebne dokumente. Planirano/predviđeno vrijeme: do kraja ožujka 2009. godine.	Ostvareno
- Izabrati povjerenstvo za unutarnje vrednovanje sustava osiguranja kvalitete koje će provesti unutarnju prosudbu. Planirano/predviđeno vrijeme: do kraja ožujka 2009. godine.	Ostvareno
- Razraditi ishode učenja za svaki predmet i program, te kroz te ishode učenja poticati individualni potencijal studenata. Planirano/predviđeno vrijeme: akademska godina 2009/2010.	Djelomično ostvareno
- Poticati društveni i kulturni razvoj kroz zajednička istraživanja s akterima lokalne zajednice. Planirano/predviđeno vrijeme: akademska godina 2009/2010.	Ostvareno
- Prirediti elaborat Međunarodnog združenog doktorskog studija Sociologije regionalnog i lokalnog razvoja. Planirano/predviđeno vrijeme: akademska godina 2009/2010.	Ostvareno
- Prirediti elaborat Međunarodnog združenog diplomskog studija Kulturne sociologije. Planirano/predviđeno vrijeme: rujan 2010. godine.	Ostvareno
2.2. Srednjoročni ciljevi	
- Ostvarenje uvjeta da Odjel dobije matičnost u postupcima izbora i reizbora u znanstveno-nastavna zvanja. Planirano/predviđeno vrijeme: početak 2011. godine.	Ostvareno
- Pokretanje Međunarodnog združenog poslijediplomskog doktorskog studija iz Sociologije regionalnog i lokalnog razvoja sa Sveučilištem u Teramu, Italija. Planirano/predviđeno vrijeme početka studija: ljetni semestar 2011. godine.	Ostvareno
- Pokretanje Međunarodnog združenog diplomskog studija Kulturne sociologije sa Sveučilištem Grazu (Austrija). Planirano/predviđeno vrijeme početka studija: akademska godina 2011/2012.	Ostvareno u akademskoj godini 2012./2013.

2.1. Dugoročni ciljevi	
<ul style="list-style-type: none"> - Stalno poticati kvalitetu nastave i znanstvenih istraživanja. - Poticati studente/ice na kritičko mišljenje i samostalni istraživački rad. - Poticati nastavno osoblje kao i studente/ice na korištenje najrelevantnijih spoznaja struke. - Poticati transfer znanja stečenog kroz nastavni proces prema zajednici i društvu. - Razvijati i održavati kulturu rasprave i demokratskog djelovanja. - Poticati interdiciplinarnost, osobito u područjima koja, poput kulturnih studija, integriraju postavke i metode društvenih i humanističkih znanosti. - Promicati međunarodnu mobilnost i suradnju nastavnika/ca, studenata/ca, istraživača/ca i administrativnog osoblja. - Poticati nastavnike/ice na stalno usavršavanje, osobito one u suradničkim zvanjima. - Unaprjeđivati kvalitetu nastavnog procesa kroz različite radionice pomoću kojih se stječu spoznaje o novim trendovima u Bolonjskom procesu, kao i metodičko-didaktičkim vještinama. - Kroz ishode učenja poticati individualni potencijal studenata. - Poticati društveni, kulturni i gospodarski razvoj lokalne zajednice i društva u cjelini. - Razvijati kulturu demokracije (socijalne vještine). - Unaprjeđivati kvalitetu obrazovanja. - Nakon postavljanja sustava osiguravanja kvalitete i osiguravanja pretpostavki za uspješno ostvarivanje nastavnih sadržaja, povećanje usmjerenosti na znanstveno-istraživački rad i povećanje znanstvene produktivnosti, osobito osoblja u suradničkim zvanjima. <p>Planirano/predviđeno vrijeme: kraj 2014. godine.</p>	<p>Ostvaruje se kontinuirano, s različitim intenzitetom.</p>

U Izvješću Povjerenstva za unutarnju prosudbu iz 2008. godine bilo je navedeno da će se svake godine provoditi samoevaluacija nastavnika/ca kako bi se podigla kvaliteta Odjela u cjelini, na način da se utvrdi stanje svakog pojedinog nastavnika/ce. Samoevaluacija se trebala provoditi na temelju kriterija koje je 2008. godine razradilo Predsjedništvo Hrvatskog sociološkog društva, a koji navode različite razine uspješnosti znanstveno-istraživačkog rada (u toj klasifikaciji, razina A se odnosi na svjetsku razinu, B na međunarodnu, C nacionalnu, a D i E razine su ispod nacionalne, pri čemu D „teži nacionalnoj razini“, a E se vodi kao „nerazvrstano“). Međutim, nakon početne, sveučilišno vođene samoevaluacije svih nastavnika/ca, odjelna samoevaluacija nije se dalje provodila. Razlog ovome jest to što je godišnji ritam procijenjen kao prečest: samoevaluaciju bi trebalo provoditi u vremenski razmacima sličnim onima u kojima se provode izbori u zvanja (najmanje tri, najviše pet godina), a u međuvremenu voditi evidenciju o objavljenim radovima i drugim aktivnostima te redovito dostavljati podatke o njima odjelnom koordinatorskom/ici za priređivanje periodičnog izvješća o aktivnostima Odjela. Kad je riječ o mlađim znanstvenicima/ama, kao svojevrsna zamjena za stalne samoevaluacije, uveden je koordinatorski/mladih znanstvenika/ca, koji treba poticati i pratiti napredovanje asistentata/ica i znanstvenih novaka/inja. Nastavnici/ce u zvanjima samostalno procjenjuju i prate vlastito

napredovanje, te imaju obvezu dostavljanja podataka o njemu odjelnom koordinatorskom/ici i ažuriranje osobnih mrežnih stranica s podacima o objavljenim radovima.

Kad je riječ o suradnji s drugim učilištima, Odjel sudjeluje u dva međunarodna združena studija (diplomski i doktorski), te potiče mobilnost na svim razinama kako bi se i kroz ta iskustva prenosila i promovirala politika kvalitete na regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj (europskoj) razini. Time se obnavlja i razvija nastava i učenje, kojima se temama posebno bave svi/e nastavnici/ce i predstavnici/e studenata/ica na redovito održanim Semestralnim evaluacijskim sastancima. Posebno se prate i rezultati studentske ankete, studentska izvješća o opterećenosti tijekom izvedbe pojedinog kolegija, odnosno primjerenost opterećenja broju ECTS-a koji se pridjeljuju pojedinom kolegiju. Mentorski rad sa studentima/cama promiče se tijekom godine i kroz pojedine projekte ili mentoriranje završnih i diplomskih radova, te brojne druge načine pružanja potpore studentima/icama na redovitim konzultacijama, kroz tzv. „politiku otvorenih vrata“.

Odjel za sociologiju, kao što je već naznačeno, sudjeluje kao punopravan partner u Združenom međunarodnom diplomskom studiju Kulturne sociologije sa Sveučilištima u Grazu, Trentu i Brnu, te organizira Združeni međunarodni doktorski studij Sociologije regionalnog i lokalnog razvoja sa Sveučilištem u Teramu. Oba su programa razvijena zajednički s partnerima, te zadovoljavaju i njihove - sveučilišne i nacionalne - standarde osiguravanja kvalitete. Budući da su ovi programi prošli sveučilišne i nacionalne akreditacije na svim ustanovama koje sudjeluju u programu, može se ustvrditi da su programi i procedure Odjela za sociologiju međunarodno ovjerene i odobrene, te usklađene s visokim europskim standardima.

Zaključak:

Odjel za sociologiju ima jasno napisane i vidljive sve dokumente i procedure za sustav osiguravanja kvalitete. Ovaj je sustav usklađen s institucionalnom sveučilišnom shemom osiguravanja kvalitete, ali je u nekim dijelovima i samostalno razvijen, te prethodi koracima koje sveučilišni sustav tek treba doseći. Zbog ovoga je Odjel za sociologiju proglašen primjerom dobre prakse na Sveučilištu u izvješću evaluatora namijenjenom Povjerenstvu za unutarnju prosudbu sustava osiguravanja kvalitete Sveučilišta u Zadru. Članovi i članice Odjela aktivno su sudjelovali u svim aktivnostima u području osiguravanja kvalitete na razini Sveučilišta. Ciljevi iz Strategije se ostvaruju, a stvorene su pretpostavke (popis radova u izvješću o petogodišnjem radu Odjela) za procjenu kvaliteta znanstveno-istraživačkog rada osobljam, premda nije provedena planirana godišnja samoevaluacija nastavnika. Prakse na Odjelu su usuglašene s međunarodnim, europskim standardima osiguravanja kvalitete, ali razvija i vlastite modele primjerene kontekstu u kojemu djeluje (npr. Semestralni evaluacijski sastanci, dodatne evaluacije u kolegiju).

Ukupno gledano, može se utvrditi da su elementi ovog dijela Odjelnog Sustava osiguranja kvalitete u **razvijenoj fazi**.

Preporuke za poboljšanje

- Premda Strategija obuhvaća period do 2014. godine, predlaže se pokretanje izrade nove Strategije, budući da su mnogi ciljevi ostvareni, a prilike u kojima Odjel djeluje promijenjene.
- Predlaže se provedba evaluacije uspješnosti rada nastavnika/ca u različitim područjima djelovanja (znanstveno-istraživački rad, nastavni rad, sudjelovanje u razvoju Odjela i Sveučilišta, suradnja s civilnim društvom i lokalnom zajednicom), na temelju izvješća o petogodišnjem radu Odjela.

- Na Semestralnom evaluacijskom sastanku ili specijaliziranom sastanku potrebno je dalje raspravljati o ishodima učenja.
- Na Semestralnom evaluacijskom sastanku ili specijaliziranom sastanku, uz sudjelovanje svih nastavnika/ca i studenata/ca, potrebno je – na temelju dosadašnjih iskustava - povesti raspravu o svim elementima postojećeg sustava osiguravanja kvalitete i predložiti izmjene u svrhu povećanja njegove kvalitete i primjerenosti lokalnim prilikama.

4.2. Odobravanje, praćenje i periodična revizija programa i diploma

Izvedbeni planovi kolegija objavljuju se na početku svakog semestra na mrežnoj stranici Odjela. Ovakvo se objavljivanje izvedbenih planova prije početka nastave zahtijevalo od nastavnika/ca i prije nego što je to postalo pravilo na Sveučilištu. Nastavnici/e Odjela su se u velikoj mjeri odazvali pozivu da se izvedbeni planovi postavljaju na mrežu prije početka nastave. Zabilježeni su i neki slučajevi kašnjenja u ovom pogledu, no s protokom vremena sve ih je manje i može se reći da je pravodobnost u ovom pogledu sada postala standardom. Nastavnici/ce komuniciraju sa studentima/cama elektroničkom poštom, te im priređuju i dostavljaju materijale za učenje. Dva puta godišnje na Semestralnim evaluacijskim sastancima, u zajedničkoj radionici nastavnika/ica s predstavnicima/cama svake studijske godine, raspravlja se o provedbi prethodnog semestra, te planira provedba sljedećeg. Usuglašavaju se opterećenja i vrste zadataka, a studenti/ce komentiraju raspoređenost vrsta zadataka u pojedinim predmetima, sagledanih u cjelini programa, te raspoređenost ECTS-a unutar pojedinog predmeta. Raspravlja se i o kvaliteti, doseg i izvedbi završnih i diplomskih radova, obranama tih radova koje se odvijaju u obliku priopćenja u sesijama znanstvenih konferencija, a otvorene su za zainteresiranu Odjelnu i širu Sveučilišnu javnost. Na Semestralnim evaluacijskim sastancima sve sudionike/ce (dakle, nastavnike/ce i studente/ice) obavještava se i o novostima vezanim uz odobravanje, praćenje i revizije programa. Praksa prenošenja informacija o bolonjskom procesu je ustaljena, premda nešto smanjenog intenziteta naspram prethodnih izvještajnih razdoblja, vjerojatno stoga što je Odjelna javnost već vrlo dobro upoznata s procesom i njegovim zahtjevima.

Nastavnici/e Odjela za sociologiju redovito sudjeluju u sveučilišnim studentskim evaluacijama, ali provode i samostalne evaluacije unutar kolegija koje izvode. Ovo praćenje se često sastoji od usmenog davanja povratne informacije, te od ispunjavanja evaluacijskih listića s pitanjima otvorenog tipa. Na Semestralnim evaluacijskim sastancima nastavnici/e koji/e provode ovakve samostalne evaluacije, također izvještavaju o spoznajama koje stječu ovim oblikom dijaloga sa studentima/icama.

Na Odjelu je definirana politika upisa koja je modificirana prema zahtjevima Sveučilišta. Sve dionike/ce na Odjelu se stalno potiče na mobilnost, kako semestralnu, tako i onu kraću za potrebe koje se povremeno prilagođavaju studentski zadaci (npr. zbog jednomjesečne mobilnosti, studenti/ce nakon povratka nadoknađuju obveze u kolegijima koje nisu ispunili/e). U oba međunarodna združena studija uključena je obvezna mobilnost. Na diplomskom studiju, studenti/ce u trećem semestru obvezno odlaze na semestar studiranja na drugim suradnim sveučilištima, a mogući im je boravak na suradnim sveučilištima i u svim drugim semestrima osim prvog (početnog). Na doktorskom studiju, mobilnost se odvija kroz ugovoreni model nastave, a u njoj sudjeluju i doktorandi/ce i nastavnici/ce.

Na Odjelu se sustavno prikupljaju podaci o nacionalnim i međunarodnim projektima na kojima sudjeluju nastavnici/e zaposleni/e na Odjelu, kao i podaci o sudjelovanju nastavnika/ca u prijavama pojedinih međunarodnih projekata. Podaci o ovim stavkama objavljeni su u

petogodišnjem Izvješću u radu, a podaci o sudjelovanju i prijavama na međunarodne projekte također su dostavljani Uredu za znanost.

Ishodi učenja postupno se uvode u izvedbene planove svih kolegija, a tijekom proljeća 2013. godine izrađeni su za razine svih triju programa preddiplomskih i diplomskih programa (dvopredmetni preddiplomski, dvopredmetni diplomski, jednopredmetni diplomski).

Zaključak

Na Odjelu se posvećuje trajna pažnja svim elementima provedbe programa, s vidljivim poboljšanjima, pa se može utvrditi da su elementi ovog dijela Sustava osiguravanja kvalitete uglavnom u **razvijenoj fazi**.

Preporuka za poboljšanje

- Sve izvedbene planove iskazati kroz ishode učenja.
- Dodatno poboljšati diseminaciju informacija o bolonjskom procesu te zakonskim i institucionalnim promjenama (osobito krugu studenata/ica širem od zainteresiranih predstavnika/ca studijskih godina i studenata/ica koji/e sudjeluju aktivno u različitim aspektima studentskog i sveučilišnog života).

4.3. Ocjenjivanje studenata

Način ocjenjivanja i tipovi provjere znanja komuniciraju se studentima/icama na početku svakog semestra na svakom kolegiju, što je sastavni dio izvedbenih planova. Izvedbeni planovi se većim dijelom pravodobno objavljuju na mrežnim stranicama i uvijek su dostupni studentima/cama. Budući da su ishodi učenja u nekim segmentima tek u izradi, u tim segmentima postupci i kriteriji ocjenjivanja nisu u cijelosti usklađeni s njima.

Na kolegijima koje izvode nositelj/ica i asistent/ica, ocjena se donosi na način da u ocjenjivanju sudjeluju svi/e koji su sudjelovali u izvedbi. Pisani tragovi aktivnosti temeljem kojih se dodjeljuje ocjena se pohranjuju.

Zaključak

Ocjenjivanje studenata/ica u nekim je elementima u **naprednoj** fazi, dok je u drugima u **razvijenoj**.

Preporuka za poboljšanje

- Redovito objavljevati sve izvedbene programe na mrežnoj stranici prije početka nastave.
- Osigurati funkcionalnu arhivu izvedbenih planova (na mrežnim stranicama).
- Utvrditi ishode učenja za sve kolegije i uskladiti ih s ocjenjivanjem

4.4. Osiguravanje kvalitete nastavnog osoblja i njegova interakcija i utjecaj na društvo znanja te doprinos regionalnom razvoju

Prema sveučilišnim studentskim anketama, informacijama iz evaluacija kolegija, te onih sa Semestralnog evaluacijskog sastanka, nastavnici/ce Odjela su kompetentno obavljaju svoj posao, a studenti/ce primjećuju i njihov napor na poboljšavanju eventualno manjkavih elemenata nastave. Novim se nastavnicima/cama pruža pomoć u planiranju i izvođenju nastave. Na taj je način izvedba nastave u kontinuiranom procesu poboljšanja.

Nakon okončanja TEMPUS projekta „JOINSEE“, unutar kojeg je razvijen Međunarodni združeni diplomski studij Kulturne sociologije, uključenost u Tempus sada postaje moguća u smislu da Odjel postaje partner i mjesto ekspertize za novoprijavljene projekte. U tom smislu, Odjelu se sada obraćaju predstavnici/e pojedinih sveučilišta izvan EU zainteresirani za ovu vrstu podrške. Tijekom razdoblja na koje se odnosi ovo izvješće, Odjel je postao dijelom konzorcija predvođenog zakladom Heinrich Böll kojem je dodijeljeno financiranje EU za trogodišnji projekt o pravednoj raspodjeli hrane, u okviru kojega će Odjel organizirati aktivnosti u Hrvatskoj.

Kad je riječ o sudjelovanju u sveučilišnim tijelima, članica Odjela doc. dr. sc. Karin Doolan sudjeluje u radnoj skupini Sveučilišta za programske ugovore. Dr. sc. Sven Marcelić je bio predstavnik asistenata/ica Sveučilišta u Povjerenstvu za unaprjeđivanje kvalitete. Dr. sc. Valerija Barada je članica Etičkog povjerenstva, a izv. prof. dr. sc. Jadranka Čačić-Kumpes članica Povjerenstva za izdavaštvo. Prof. dr. sc. Inga Tomić-Koludrović i mr. sc. Mirko Petrić su članovi Senata, za koji se u sljedećem sazivu kandidirala i za koji je kao članica potvrđena doc. dr. sc. Karin Doolan. Mr. sc. Mirko Petrić glavni je sindikalni povjerenik Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja na Sveučilištu u Zadru, te član Velikog vijeća NSZVO (nacionalna razina).

Svi članovi/ce Odjela surađuju s lokalnom zajednicom i medijima, nastupaju na javnim tribinama i okruglim stolovima, te komuniciraju s međunarodnom stručnom javnošću. U razdoblju na koje se odnosi ovaj izvještaj, većina nastavnika/ca boravila je na stranim sveučilištima kroz razne oblike suradnje koji uključuju prijavu i provedbu znanstvenih projekata, ili je sudjelovala priopćenjima na međunarodnim znanstvenim skupovima. Odjel organizira javna znanstvena predavanja te planira međunarodnu znanstvenu konferenciju i ljetnu školu za rujanj 2013. godine. U akademskoj godini 2012/2013, Odjel je pokrenuo ciklus predavanja Javna sociologija, u okviru kojega je održano šest predavanja u Gradskoj knjižnici Zadar. U suradnji sa zadarskom podružnicom Hrvatskog sociološkog društva organiziraju se specijalizirana predavanja. Nastavnici/e Odjela redovito predaju na Stručnim aktivima srednjoškolskih profesora Zadarske županije, Šibensko-kninske županije i Splitsko-dalmatinske županije.

Zaključak

Iz svega navedenog može se zaključiti da je ovaj ESG-standard u **razvijenoj fazi**.

Preporuka za poboljšanje

- Prikupljene povratne informacije o kvaliteti i učinkovitosti nastave moguće je još bolje koristiti za njegovo unaprjeđivanje. Točnije rečeno, potrebno je eksplicite oglasiti obavljene promjene na Semestralnim evaluacijskim sastancima, da bi se kod studenata/ica i drugog nastavnog osoblja osvijestili koraci i promjene koji se već poduzimaju, ali su nedovoljno izravno oglašeni.
- Usustaviti praćenje javne djelatnosti članova/ica Odjela. Primjer dobre prakse unutar Odjela u ovom pogledu jest to što nastavnici/e ažurno izvješćuju o svojim aktivnostima na mrežnim stranicama Odjela, u rubrici o aktualnim događajima. S organizacijskog motrišta ne bi bilo praktično na isti način prikupljati podatke o svim aspektima rada nastavnika/ca, koji se objavljuju u periodičnim izvješćima. No, umjesto predavanja izvješća o vlastitom radu jednom u više godina (pred objavljivanje izvješća), ovakva izvješća bi trebalo slati u kraćim vremenskim razmacima.

4.5. Resursi za učenje i potporu studentima i studenticama

Prostorna i informatička opremljenost Odjela nije dostatna. Odjel raspolaže s dvije učionice (kapaciteta 50 i 30 mjesta), koje zadovoljavaju potrebe kontaktne nastave (predavanja i seminari), ali nedostaje prostor za provođene projektne nastave te prostor za učenje izvan kontaktne nastave. Zadnja dva spomenuta oblika nastave se provode ili u kabinetu (pored učionice 121), čime se ometa rad nastavnika/ca u tom uredu, ili pak u učionici 121 u vremenu nakon kraja nastave, najčešće navečer. Odjel koristi i informatičku učionicu koja je opremljena novim računalima, ali nije u potpunosti funkcionalna zbog nedovoljno osmišljenog razmještaja klupa. Nema termina u kojima bi informatička oprema bila dostupna studenti/ca/ma izvan vremena frontalne nastave, pa kada se pojavi takva potreba zbog provođenja istraživanja, nastavnici/ce Odjela uvode dodatne sate „dežurstva“ u informatičkoj učionici. U učionici 203 ne postoji internetska veza, što u pojedinim prilikama otežava izvođenje nastave (kabel se provodi kroz otvorena vrata iz kabineta 205). U učionici 203 također nije moguće koristiti bežični internet.

Nastava na doktorskom studiju provodi se u Dvorani za poslijediplomske studije, u zgradi Rektorata, koja u potpunosti zadovoljava potrebe održavanja nastave u sesijama, provođene na toj razini studija. Jedini nedostatak je računalo s internetskom vezom na kojemu bi studenti/ce u pauzama nastave mogli/e provjeravati elektroničku poštu.

Kabineti za nastavnike/ce nisu do kraja opremljeni, uz to što ih nema dovoljan broj. Više nastavnika koristi isti kabinet (u sociološkom kabinetu na prvom katu isti prostor koristi 5 nastavnika/ca, u sobi 205 sjedi također 5 nastavnika, u 121/1 sjedi 5, te u kabinetu 121/3 dvoje nastavnika), što otežava održavanje konzultacija kao i znanstveni te administracijski rad. U dva se kabineta (121/1 i 121/3) ulazi izravno iz predavaonice, pa vrijeme konzultacija mora biti usklađeno s održavanjem nastave da bi se izbjeglo ometanje nastave prolascima studenata/ica.

Kontinuirano se pokušava pribaviti što veći broj literature, no ona je i dalje nedostatna iz dva razloga: manjak literature općenito, te manjak literature na hrvatskom jeziku posebno. Kako je namjera Odjela uključivati najnovije znanstvene spoznaje i pristupe na sve razine nastave, nužno je korištenje literature na stranim jezicima, poglavito engleskom. Pokrenuto je redovito nabavljanje literature na popisima u izvedbenim planovima. Uspostavljena je manja priručna referentna knjižnica, smještena u uredu tajnice Odjela, čime je djelomično otklonjen nedostatak takvog namjenskog prostora i literature. Međutim, radi se o polovičnom, radnom rješenju koje ne zadovoljava potrebe kvalitetnog učenja u prostoru koji bi bio isključivo namijenjen studentskom korištenju.

Studenti/ce su uključeni u rad Stručnog vijeća Odjela, kao i Semestralne evaluacijske sastanke. Odjel podržava rad studentske udruge *Antifjaka*, kao i kandidature studenata/ica za sudjelovanje u zastupničkim tijelima na razini Sveučilišta.

Zaključak

Može se zaključiti da je ovaj standard ESG-a u **pripremnoj fazi**, kao i u prethodnim izvještajnim razdobljima, no s tendencijom popravka prema **razvijenoj** fazi u nekim segmentima.

Preporuka za poboljšanje

- Da bi se ovaj standard unaprijedio, potrebna su značajna ulaganja koja spadaju u ingerenciju Sveučilišta.

4.6. Važnost i pristup informacijama sustava osiguranja kvalitete

Na Odjelu je objavljeno *Izvešće o radu 2005./2006. – 2011./2012.* u kojemu su pobrojane sve aktivnosti nastavnog osoblja te završni i diplomski radovi studenata/ica. Radi se o sveobuhvatnom pregledu djelatnosti Odjela u koji su uključene i ocjene potencijalnih poslodavaca o novopokrenutom programu Združenog međunarodnog diplomskog studija Kulturne sociologije.

Uz to, dva puta godišnje se prikupljaju informacije o objavljenim radovima, konferencijskim priopćenjima i projektima. Nastavnike/ce se potiče da na početku akademske godine ažuriraju svoje životopise na mrežnim stranicama Odjela, kao i da upisuju radove u bazu CROSBİ. Na ovaj su način te informacije dostupne unutarnjim i vanjskim dionicima/cama.

Uz to što je osigurano studentsko sudjelovanje na svim razinama sustava osiguranja kvalitete, studentima/cama se komuniciraju sve nove relevantne spoznaje. Zbog toga, nerijetko se događa da se upravo preko studenata/ica te informacije prelijevaju i na druge odjele Sveučilišta.

Zaključak

S obzirom da se informacije prikupljaju redovito i sustavno, te istovjetno komuniciraju, ali još nisu bile analizirane u svrhu strateškog planiranja, može se ustvrditi da je ovaj standard dijelom u **razvijenoj**, a dijelom u **naprednoj** fazi.

Preporuka za poboljšanje

- Sustav osiguravanja kvalitete trebao bi u cijelosti biti transparentan te inkluzivan, što znači da bi valjalo uskladiti razinu uključenosti svih nastavnika/ca na Odjelu.
- Informacije bi trebalo sustavno i ciljano dostavljati različitim dionicima/cama.
- Prikupljene informacije trebale bi biti dio procesa planiranja i neprekidnog poboljšavanja sustava osiguranja kvalitete.

4.7. Javno informiranje

Kao što je već navedeno, Odjel prati zadovoljstvo studenata/ica ponudom i načinom izvedbe kolegija, kroz sustav sveučilišne evaluacije, ali i kroz vlastite prosudbe nastavnika/ca, temeljene na povratnim informacijama prikupljenih anketama provedenim unutar kolegija te razgovora s polaznicima/ama. Na razini Odjela također se provodi tzv. ulazna anketa, kojom se prate motivi za upis studija sociologije. Podaci dobiveni ulaznom anketom služe kao osnova za kasnije procjene zadovoljstva studijem na pojedinim razinama studiranja. U početnoj je fazi uspostavljanje udruge diplomiranih na Odjelu (engl. *alumni association*), koje se namjerava uključiti u buduće aktivnosti Odjela. U nekim istraživačkim kolegijima te u istraživanjima povezanim sa završnim i diplomskim radovima prati se profesionalna socijalizacija studenata/ica sociologije te njihov prelazak iz svijeta obrazovanja u svijet rada. Informacije o upisima i programima diseminiraju se putem Facebook stranice, te plakatima i letcima koje se dostavlja i u druge hrvatske gradove.

Zaključak

Ovaj ESG-standard je u **razvijenoj** fazi.

Preporuka za poboljšanje

- Valjalo bi uspostaviti udrugu diplomiranih na Odjelu tako da ima sva formalna obilježja udruge. Takav bi oblik organizacije omogućio učinkovitije prikupljanje informacija o prolaznosti, zaposlenjima i uspjesima završenih studenata/ica, što bi pridonijelo vjerodostojnosti i utemeljenosti procjena uspješnosti studija sociologije u širem vremenskom okviru.
- Potrebno je pojačati napore na oglašavanju međunarodnih združenih studija diplomske i poslijediplomske razine, jer oni predstavljaju specifičnost Odjela koja ga čini konkurentnim na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

5. Ocjena sustava osiguravanja kvalitete i preporuka za poboljšanje

Povjerenstvo za unutarnju prosudbu sustava za osiguravanje kvalitete u sastavu mr. sc. Mirko Petrić, dr. sc. Valerija Barada, te Antonija Anić, dipl. oec., utvrdilo je da su svi potrebni dokumenti povezani s tim sustavom doneseni te da su u skladu sa zakonskim propisima.

Povjerenstvo je u trećem ciklusu unutarnje prosudbe provelo sljedeće aktivnosti i analiziralo sljedeće podatke koje čine tri faze funkcioniranja Sustava osiguravanja kvalitete:

1. Provjera Sustava osiguranja kvalitete i njegove provedbe:

- prikupljeni su i analizirani podaci o aktivnostima Odjela, temeljem čega je utvrđeno stanje razvoja i provedbe Sustava osiguravanja kvalitete na Odjelu.

2. Izravna provjera Sustava osiguranja kvalitete:

- prikupljeni su i analizirani podaci o sveučilišnoj studentskoj evaluaciji, te evaluacijama na kolegijima i na Semestralnim evaluacijskim sastancima;
- prikupljeni su i analizirani podaci o usklađivanju ishoda učenja;
- prikupljeni su i analizirani podaci o međunarodnoj mobilnosti studenata/ica i nastavnika/ica, te administrativnog osoblja;
- prikupljeni su i analizirani podaci o međunarodnoj dimenziji Odjelnog sustava za osiguravanje kvalitete zbog uključenosti u međunarodni združeni diplomski i doktorski studij.

3. Izrada Izvješća, s preporukama za poboljšanje.

5.1. Preporuke za poboljšanje

U cilju osiguravanja i unaprjeđenja dosadašnje razine izgradnje i provedbe Sustava na Odjelu za sociologiju Sveučilišta u Zadru, u kojemu je većina standarda u razvijenoj, dio u naprednoj, a tek nekolicina u početnoj fazi razvoja, te zadovoljavanja svih uvjeta potrebnih za reakreditaciju, detaljno propisane Pravidnikom MZOŠ-a, predlažemo sljedeće:

- a) pokrenuti izradu Strategije Odjela za sociologiju za iduće petogodišnje razdoblje;
- b) pokrenuti izradu standarda i propisa za provjeru stečenih ishoda učenja;
- c) poboljšati nedostatnu tehničku i prostornu opremljenost Odjela;
- d) povećati sudjelovanje predstavnika/ca tržišta rada u razvoju Odjela i Sveučilišta;
- e) ustrojiti sustav arhiviranja podataka iz ulaznih anketa i kasnijih anketnih ispitivanja tijekom studija;
- f) ustrojiti prikladan informatički sustav, kojim bi se olakšala izgradnja i pribavljanje povratnih informacija od udruge diplomiranih (*alumni*) te na taj način provjeravalo koliko je sustav za unaprjeđuje kvalitete na Odjelu pridonio uspješnosti završenih studenata/ica u svijetu rada;

- g) proširiti rasprave na Semestralnim evaluacijskim sastancima ili drugim sastancima koji uključuju cijelo nastavno osoblje s dosadašnje usredotočenosti na nastavu i na znanstveni doprinos Odjela;
- h) nastavljanje izgradnje postignutih standarda osiguravanja kvalitete i stalnih revizija studijskih programa, u suradnji s europskim partnerima s kojima se izvode doktorski i diplomski studij.

Izvješće je izradilo Povjerenstvo za unutarnju prosudbu sustava osiguranja kvalitete od 2011. – 2013. godine u sastavu:

1. mr. sc. Mirko Petrić, v. pred., akademski koordinator Združenog međunarodnog diplomskog studija Kulturne sociologije

2. dr. sc. Valerija Barada, v. asist., Odjelna koordinatorica za mobilnost, Erasmus i ECTS

3. Antonija Anić, dipl. oec., tajnica Odjela za sociologiju, organizacijska koordinatorica Združenog međunarodnog diplomskog studija Kulturne sociologije i Združenog doktorskog studija Sociologije regionalnog i lokalnog razvoja